

GAZETA TRANSILVANIEI

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe un an 24 cor.; pe 1/2 an 12 cor.; pe 3 luni 6 cor., pentru România și streintate pe un an 40 lei; pe 1/2 an 20 lei.

ZIAR POLITIC NAȚIONAL.

Apare seara, în fiecare zi de lucru.

Redacția și administrația: Strada Prundului Nr. 15.
Inseratele se primesc la administrație. Prețul după tarif și învolat.
Manuscrisele nu se înapoiază. TELEFON Nr. 226.

Chestiunea pâinei pentru anul agricol 1916/17.

I.

Chiar și în timpuri normale chestiunea pâinei de toate zilele este prima chestiune, care preocupă pe toți. În timpuri excepționale însă, cum sunt și cele de față, importanța ei crește și toată lumea trebuie să se preocupe și mai mult de această chestiune vitală. Doar era vorba, și mai este încă, de înfometarea Puterilor centrale și de înfrângerea lor prin acest mijloc de care s'a uzat până acum numai la asediarea fortărețelor.

Inceperea războiului re a găsit în pragul unei recolte nu prea abundente, dar totuși de ajuns pentru a satisface toate trebuințele, prin măsurile înțelepte și prin o binechibzută împărțea.

Anul al doilea agricol, — deși toate lucrările au trebuit făcute în condiții desavantajate, împușcându-se muncitorii și reducându-se înalta de lucru, totuși, din darul lui Dumnezeu și prin încordarea la muncă a celor rămași acasă, — a izbutit, cum aproape nimeni nu s'a așteptat. A fost o recoltă abundentă în țară și prin aceasta s'a ajutat, în primul loc, ducerea luptelor mai departe cu succes.

Acum, aflându-ne în toată lucrările pentru satisfacerea trebuințelor în al treilea an agricol, iar războiul continuând cu aceeași vehemență, ca și la început, este, credem, necesar să ne dăm seama și noi de importanța chestiunii a condițiilor în care s'au pus la cale lucrările agricole în anul de față și la prospectele, ce ni se prezintă pentru viitor cu privire la recolta ce are să urmeze.

O seamă din lucrările necesare pentru anul agricol de care ne ocupăm s'au început încă în vara și toamna trecută. Ogorățul și întorsul pământului pentru semănăturile de toamnă s'au făcut în cursul verii, iar semănatul spicoseilor de toamnă și arăturile, așa numite, de toamnă, s'au făcut în timpul toamnei; pe lângă acestea și alte câteva lucrări, ce, neapărat, trebuie făcute în pragul iernii.

Și acum, când cu fiecare zi ne apropiem, rând pe rând, de perioadele, în care au să se săvârșească diferitele lucrări agricole, e bine, cum am mai zis, să ne întrebăm: ce și cum trebuie să facem, pentru ca toate să fie cât mai bine făcute și în chipul acesta să asigurăm, întrucât depinde de noi, o recoltă cât mai favorabilă pentru satisfacerea necesităților noastre crescânde.

Prima întrebare, de care sunt preocupați toți și, mai ales toate, cari se îndeletnicesc cu agricultura este că numărul celor ce țin de coarnele plugului, cari arau, semănau, coseau, încăreau și, în genere duceau greul agriculturii, s'a împușcat și se împușcă pe fiecare zi ce trece. Sunt rare familiile, în care se mai găsesc bărbați capabili pentru toate lucrările agricole. Tineretul, sub anii de miliție, este dus și el în mare parte pentru lucrările de întărire și pentru cărăușii, iar numărul celor peste 50 de ani, dacă va mai ține mult războiul, va începe a se reduce și el. Așa că pe viitor lucrările vor zăcea, încă și mai mult decât până aci, aproape numai pe umerii femeilor și moșnegilor. Astfel însă va fi greu, dacă nu chiar imposibil, să se săvârșească cu succes lucrările agricole în majoritatea moșiilor noastre.

Nu ne îndoim, de altfel, că și acum, ca și în anul trecut, nevoia îi va învăța pe oameni cum să se ajute, vor sări în ajutor rudele în situații mai avantajoase și se va aranja din partea primăriilor comunale distribuirea puterilor de lucru din comună, pentru a se da ajutorul indispensabil acolo unde lipsa e mai mare. În modul acesta se vor înlătura multe neajunse.

De altă parte suntem siguri, că organele statului vor lua încă și mai mult decât în anul precedent, măsurile trebuincioase pentru ca pe timpul lucrărilor principale: arat, semănat, săpat, secerat, cosit etc., să fie concediat pretu-

tindeni numărul indispensabil de soldați, care să dea zor lucrărilor.

Afară de acestea mijloace va trebui negreșit să se facă uz în cadre mai largi și de prizonierii de război. La acest mijloc de ajutor pentru săvârșirea lucrărilor agricole, vor trebui să se gândească și primăriile noastre comunale de pretutindeni. De aceea să se informeze, de cu bună vreme asupra condițiilor, în cari se primesc prizonierii și să întocmească toate astfel, ca atunci când se pornesc lucrările agricole, să se poată primi numărul trebuincios de prizonieri, ca și în chipul acesta să se suplinească prea numeroasele goluri de muncitori și să se încunjure lipsurile, ce ar putea fi provocate în mersul și rezultatul lucrărilor agricole, dela cari depinde bunăstarea viitoare a țării și mersul pe mai departe, în caz de necesitate, a războiului.

În ce privește rolul său politic ziarul fac următoarele aprecieri activității marelui defunct.

„Românul”

„Mitropolitul Ioan Mețianu a fost un credincios neamului românesc. În tinerețile sale luase parte la toate mișcările noastre politice și fusese unul dintre cei mai energici luptători pentru drepturile poporului românesc nici-odată n'a făcut parte din vreun partid politic unguresc și niciodată n'a grăit în parlamentul țării întru sprijinirea politicii de guvernământ care s'a inaugurat aici după pactul dela 1867, ci totdeauna, când a vorbit, a combătut cu demnitate încercările legislative îndreptate în contra flinței noastre naționale.

„Și în toate veacurile, pentru toți mitropolitii din vremile oricât de îndepărtate ale viitorului vor trebui să strălucească în vezi ca far luminos frazele sculpturale, pe cari mitropolitul Ioan Mețianu le-a rostit în 27 Maiu 1904 la Budapesta în ancheta convocată pentru discutarea proiectului lui Berzevici referitor la maghiarizarea învățământului popular: „Bisericele ortodoxe răsăritene sunt biserici naționale, astfel biserica mea este biserica greco-orientală română. Nu numai limba liturgică, ci limba datatoare de viață este pentru această biserica limba românească. Nu este putere în lumea aceasta, care ar putea să silească biserica mea a-și păși limba, căci prin aceasta ea însași și-ar enuța sentința de moarte.”

„Drapelul”

„... În cele politice abia vremurile din urmă l-au scos la suprafață, dela restrângeră constituțională încoace, ca exponent al desideratelor de viață proprie naționale. Eguând tratativele contelui Tisza cu reprezentanții partidului național român, tratative, pe cari le urmăria Mitropolitul Mețianu cu deosebită luare aminte și cu înțelegeră omului cu multă experiență practică politică, a adresat după izbucnirea războiului mondial contelui Tisza Mitropolitului Mețianu celebra sa scrisoare, prin care credea, că va putea dumeri poporul român enorm de îngrijorat în aceste vremuri de grea cumpănă. Răspunsul potrivit, dat în termeni diplomatici de Mitropolitul Mețianu la acea scrisoare, va rămâne nu numai un prețios document al vremii, ci și o reoagindire sinceră a felului politic al Mitropolitului, salutând de o parte inițiativa contelui Tisza, dar ferindu-se a declara cele puse în vedere de contele Tisza ca suficiente pentru satisfacerea îndreptățitelor desiderate naționale ale poporului român.

S'a și înțelesit acțiunea contelui Tisza prin acest răspuns, când ministrul prezident speră, că tocmai prin scrisoarea sa va putea îndemna pe Arhiepiscopul — nu știm acum pentru a câte-oară — să lase din mână partidului național român conducerea poporului român. De altfel fericiții Mitropolit, în diferite rânduri, a făcut tocmai guver-

La moartea Mitropolitului Ioan Mețianu.

Rolul său politic în viața poporului român.

— Voci de presă. —

Toate ziarul românesci paren-tează la loc de frunte moartea Mitropolitului Ioan Mețianu exprimând sincere regrete pentru marea pierdere îndurată de biserica și neamul românesc. În articoli elogioși se relevă munca sa organizatorică și cu deosebită nzuințele sale de-a așeza dieceza și arhidieceza păstorită de el pe baze solide materiale, înțelegând pe deplin importanța decisivă a puterii materiale în lupta pentru realizarea ideilor sale.

Mitropolitul Ioan Mețianu.

— Date biografice. —

(Urmare.)

Ca Vicar episcopesc de Oradea mare protopresbiterul Ioan Mețianu a avut rol însemnat și la congresul național bisericesc din Ocetomvie 1874, când în locul lui Ivacicovici, trecut la Sârbi ca patriarh, a fost ales Arhiepiscop și Mitropolit Ioan Popasu. A fost încredințat adevărat din partea congresului cu conducerea deputațiunii congresuale, care avea să prezinte Monarhului actual alegerii și să solicite întărirea alegerii. A rostit o vorbire corespunzătoare în fața Monarhului, care a răspuns, că va decide după ce asculta părerea ministrului său ungar. Părerea acestuia însă nu a fost favorabilă alegerii, Ioan Popasu nu a fost întărit în demnitatea de Arhiepiscop și Mitropolit, și astfel congresul s-a întrunit pe nou, în 16/28 Noemvrie 1874 și a ales Mitropolit pe Miron Romanul, e-ascopul Aradului. Alegerea aceasta a condus-o protopresbiterul Ioan Mețianu,

numit acum a doua oară comisar din partea consistoriului mitropolitin. La instalarea noului Mitropolit vicarul dela Oradea mare a rostit eărăși o vorbire frumoasă, care a captivat pe toți. Fusese luat și înșuși în serioasă combinație de a fi ales Mitropolit, dar la dorința și insistențele sale proprii combinația a fost abandonată.

Alegerea sa de episcop al Aradului a urmat în 3/15 Februarie 1875, hirononirea sa întru Arhiepiscop în Sibiu în 30 Martie 1875, iar instalarea sa în scaunul episcopesc al Aradului, în Dumineca Tomii 1875. Vorbirile sale restite cu ocaziunea hirononirii întru Arhiepiscop și cu ocaziunea instalării sale, sunt clasice și ele formau profesia de credință, programul după care noul episcop voia să conducă dieceza încredințată înțeleptei sale păstoriri.

Și episcopul Ioan Mețianu s-a apucat imediat de muncă. A cerut încuviințare dela sinod să facă reorganizarea institutului pedagogic-teologic, ridicând clădire proprie pe seama lor și angajând puteri tinere și buna didactice ceea ce în curând s-a și realizat, căci s-a ridicat încă în anul acela un edificiu corespunzător pentru institutul

teologic pedagogic, în nemulțumirea apropiere a catedralei din Arad.

Au urmat apoi celelalte planuri mari și înțelepte ale episcopului Ioan Mețianu, crite cu multă chibzuală și duze la bun sfârșit cu o umitoare putere de voință. În anul 1875, primul an al arhiepiscopiei sale, a ridicat edificiu nou pe seama institutului teologic pedagogic, pe locul vîran din jurul catedralei, cu chelui de 35.000 fl. acoperite parte din fonduri, parte din colecte. În anul următor s-a înmulțit cursurile preparandiale, s-a înmulțit numărul profesorilor la pedagogie și teologie și profesorilor li s-au regulat salariile. Profesorii bătrâni au fost pensionați. Pentru a putea avea profesori buni, s-au trimis cu stipendii tineri talenți la învățătură mai înaltă. Pentru a putea fi acoperită lipsa de învățători la sate, s-a înființat un almaneu, unde elevii din preparandie primeau cost, ciurțir etc. S-au înființat în comune mai mari școlile de fete, cu învățătoare, cari propun și lucrul de mână și economia de casă. În 1877 s-a înființat fondul prețesc diecezan, pentru ajutarea preoților neputincioși, a văduvelor și orfanilor de preoți și s-a luat în

administrarea bisericii fundațiunea Elena Birta, în sumă de 51.000 fl.

În 1878 s-a renovat și s-a mărit rezidența episcopescă, în 1879 s-a înființat tipografia diecezană și foala «Biserica și Școala» în 1880 s-a esoperat de la Malestarea Sa permisiunea, de a putea trimite dieceza Aradului doi tineri la Cernăuți, la facultatea teologică de acolo. Numărul stipendiilor pe cari le poate acorda dieceza Aradului prin consistorul ei s'a urcat dela anul la 23 în cursul primilor zece ani de arhiepiscopie al episcopului Ioan Mețianu și s'au înmulțit fondurile și fundațiunile.

În 1832 s'a inițiat colecta pentru ridicarea unui nou seminar. Colecta a dat rezultatul cel mai îmbucurător. Seminarul s'a zidit, și formează astăzi o podobă a diecezei Aradului, iar celalalt edificiu ridicat pe seama institutului pedagogic teologic a fost prefăcut în locuințe și prăvălii de buchiri. S'au început procesele de despărțire de cătră Sârbi, în anul 1884, și s'a regulat poziția de drept a diecezei față de mănăstirea Hodoș-Bodrog.

În fiecare an episcopul Ioan Mețianu a făcut vizitațiuni canonice și a dat câte trei pastorale cu învățături

potrivite pentru popor. A spus apoi episcopul Ioan Mețianu în dările sale de seamă către sinod, cum a avut să lupte contra legii prin care învățătorii confesionali vin trecuți la fondul regnicolar de pensune, pe când biserica voia să înființese ea un fond de pensune pentru învățătorii confesionali români, ceea ce însă nu s'a permis, apoi la 1879 cum a luptat în contra legii pentru introducerea limbii maghiare ca studiu obligat în școlile elementare poporale, la 1883 în contra introducerii limbii maghiare în școlile medii, la 1891 în contra legii despre asilele de copii, la 1893 în contra legii școlare, prin care statul primea drepturi asupra școlilor și învățătorilor confesionali, la 1894 în contra legilor bisericescii, cu căsătoria civilă etc. La toate aceste ocazii episcopul Ioan Mețianu a luat cuvântul în casa magnaților și a apărut cu temelu și energie interesele bisericii și ale neamului. A luptat apoi mult pe baza legii pozitive pentru înființarea unui gimnaziu românesc în Arad, dar nu l-a implinit cererea, pe motivul, că în Arad este gimnaziu de stat, Românii pot să-l cerseze. În fine a mai spus episcopul Ioan Mețianu în dările sale de seamă,

nul responsabil pentru reducerea importanței politice a Arhierilor în viața publică a poporului român. Doar nu se poate aștepta dela ei să se pună în fruntea unei acțiuni de apropiere spre guvern, atunci, când ei, Arhierii și interesele proprii bisericești reprezentate prin ei, sunt tînta loviturilor politice de guvernamente.

Foia Pop. Român.

»Ajuns în fruntea bisericii răsăritene ortodoxe române în Ungaria Mitropolitul Mețianu a vegheat pururea ca drepturile bisericii noastre strămoșești să nu fie știrbite, ca biserica, acest sublim adăpost al poporului român, să-și păstreze autonomia și independența ei, ferită de presiuni și patimi politice.

»Când miniștrii dela resortul cultelor și instrucțiune publică, ca Berzevici și contele Apponyi au căutat prin legi școlare șoviniste, să lovească în autonomia confesională, și să magharizeze școlile poporale românești — Mitropolitul Mețianu și-a ridicat bărbătește cuvântul lui de protestare, și chiar în interesul înțelegerii frățești între diferitele neamuri și confesiuni conlocuotoare în Ungaria — a cerut miniștrilor să renunțe la legile lor șoviniste, cu tendinți de magharizare.»

O nouă mobilizare în Grecia.

Din Atena se comunică: În urma unui decret regal au fost chemați sub arme toți Grecii, aparținători contingentelor 1892-1914, cari se află în streinătate în Rusia, Turcia, Bulgaria și România.

Pregătirile ententei.

Consiliu de miniștri rus. Intrunirea Dumei. — Consiliul de miniștri italieni. — Situația în Salonic.

Din știrile telegrafice de astăzi, sosite din diferite centre europene, rezultă că stăm în fața unor pregătiri importante ale Puterilor ententei în vederea continuării războiului.

Ziarul norvegian „Național Tidende” primește din Petrograd următoarea telegramă:

Duminecă a avut loc primul consiliu de miniștri sub conducerea noului prim-ministru Stürmer. A fost un eveniment de mare importanță, discutându-se diferite chestiuni însemnate. Intrunirea Dumei s'a amânat pe ziua de 22 Februarie. Directorul datorii statului Charitova dimisionat din motive sanitare.

Telegrame din Lugano comunică următoarele:

Duminecă s'au intrunit la Roma toți miniștrii italieni. Cu acest prilej Salandra a comunicat colegilor săi împresările câștigate în recentul său turneu politic, »secol» e infermat, că se așteaptă mari schimbări în ministerul italian.

Despre primirea ce-l s'a făcut în Turin și Genua, prim-ministru Salandra comunică în semnificosul »Gloriole d'Italia următoarele:

Total a decurs în ordine și conform programului. Impresia mea este că poporul italian consimte cu guvernul și că va înțeleg situația, când din cauza unor schimbări de neprevăzut ne vom hotărî să cedăm locul nostru altora. Hotărârea noastră este să rămânem în poziția noastră.

ca s'au zidit peste o suită de biserici nouă în dieceză și reparate au fost peste 200, școlile nouă s'au zidit 150 și s'au reparat 84. Cu multă mândrie a enunțat însă mai ales, că dieceza n'a pierdut încă nici o școală confesională din ate ei!

În anul 1898 vorbește de nou în casa magnaților, la legea despre întregirea dotațiilor preoților, iar în 29 Decembrie 1898, după moartea Arhiepiscopului și Mitropolitului Ioan Mețianu, congresul național bisericesc alege pe episcopul Ioan Mețianu de Arhiepiscop și Mitropolit al bisericii gr. ort. române din Transilvania și Ungaria. În vederea meritelor celor mari, câștigate de telet și zece conducător al diecezei Aradului. În 21 Februarie n. 1899 a urmat întărirea algerii din partea Corenei, iar în 12 Martie 1899 s'a făcut instalarea solemnă a Arhiepiscopului și Mitropolitului Ioan Mețianu, acum om bătrân, de 71 de ani, dar în deplină posesiune a frumosașilor sale facultăți spirituale și a puterilor sale fizice.

S'a făcut instalarea și s'a început imediat și la Sibiu era muncii, era plămădurilor.

(Va urma).

rările și planurile noastre rămân aceleași ca și până acum. Țara va avea desigur și mai adică mari jertfe, dar nădăjduesc, că aceste jertfe vor aduce roadele lor. Situația noastră nu e ușoară, căci puterea dușmanului încă n-a fost zdrobită. În orice caz stăm în fața unor hotărâri importante, dar poporul poate fi liniștit, căci noi în primul rând avem înaintea ochilor interesele sale și bunăstarea sa economică, pentru a asigura națiunii noastre un viitor cât mai frumos.

După informațiunile ziarului »Corriere dela Sera», au loc în Salonic mișcări de trupe și alte pregătiri militare. Generalul Serrail a dispus înrolarea mai multor regimente engleze în corpuri franceze din cauza lipsei de ofițeri englezi.

Pe lângă mișcările de trupe, cari au avut de urmărire ciontrii mai mici la granița greco-sârbo-bulgară, se observă din nou mișcări de coloane mai mici franceze și engleze. Patrulze franceze, conduse de ofițeri, cutriează districtul Salonic. Face Impresia, că Francezii și Englezii vreau să ia ofensiva, deoarece dușmanii nu se mișcă.

SITUAȚIA

pe câmpul de războiu.

Azi dimineată am primit dela biroul de presă al prim-ministrului următoarele comunicate oficiale telegrafice:

Budapesta 7 Februarie. — Din marele cartier general al nostru se comunică oficial cu data de azi:

Situația în tot locul e neschimbată.

General de divizie Höfer, locuitorul șefului de stat major.

Pe frontul anglo-franco-ruso-german.

Berlin, 7 Februarie — Buletinul oficial al mareșalului general german e pentru ziua de azi următorul:

Pe câmpul de operații dela vest: Lupte violente de artilerie s-au dat între canalul dela La Basses și Arras, precum și la sud dela Somme. Orașul Lens a fost din nou violent bombardat de către dușman în zilele ultime. În Argoni Francezii au aruncat în aer și au ocupat pe înălțimea 225 (La fille morte), la nord-ost dela La Chalade, o pălnie, dar imediat au fost alungați de acolo prin un contra-atac.

Câmpul de operații dela ost și sud-ost

O poziție rusească de avant-posturi, pe care am ocupat-o în noaptea spre 6 Februar, pe țărmul ostic al râului Secovra, lângă calea ferată Baranovici-Ijachovitchi, a fost zadarnic atacată; dușmanul a trebuit să se retragă cu pierderi simțitoare.

La sud-vest dela Widsy a căzut neatinș în mâinile noastre un avion rusec, al cărui pilot se rătăcise.

Câmpul de operații din Balcani.

Nimic nou.

Nu ascundeți bucatele!

Dela Magistratul orășeneșc primim spre publicare următorul comunicat referitor la anunțarea ulterioară și prezentarea ulterioară pentru trebuințele publice a proviziunilor încă neamănunțate, ascunse sau reținute, atât în bucate, curcuz și făină, cât și în sămănța de rapiză, în și de cărep.

Pe baza ordinațiilor guvernului Nr. 3925/915 M. E. și Nr. 89900/915 F. M. au fost provocați a-și anunța proviziunile de grâu, secară, bucate mesteceate, orz, ovăș, curcuz și făină, cari trec peste trebuințele lor casnice, nu numai persoane private ci și persoane juridice și autorități publice așa, că dacă nu se vor supune vor fi pedepsite și proviziunile confiscate. Din anunțările făcute însă se poate constata, că mulți înși n-au făcut anunțările și că alții n'au făcut anunțările amămurat stării lor faptice.

De aceea se ivește acum necesitatea de a esamina proviziunile oficiale, în sensul ordinului Nr 49971/915 M. E. prin organele financiare, și de a le fișa.

Spre a procede corect baza cercetărilor făcute și spre a înconjura de a pedepsi și astfel de persoane, cari din neorientare sau din alte cauze ascunse au înțelăsat de a face anunțările recerute: regiunea concede a se face anunțarea și ulterior, până atunci, până când organele financiare n-au ajuns să examineze și să consume ele însăși proviziunile neamănunțate sau până când aceste proviziuni nu vor fi arătate de alții. Aceste proviziuni: grâu, secară, mesteceatură, orz, ovăș, făină și curcuz trebuie anunțate la autoritatea industrială orășenească (Magistratul orășeneșc, Strada Porții 63) și de prezentat sau de predat — excepționând curcuzul — în magazinul fiscal dela localitatea băncii gen. de credit ungare.

Prin anunțarea ulterioară a proviziunilor anunțătorul se asigură că contra ori căreia pedepse pentru înțelășarea de mai înainte. Societatea pe acțiuni, pentru produse de războiu plătește pentru proviziunile predate în sensul ordinațiilor Nr. 3511, 3925 și 4374/915 M. E. emise pentru cazul de recuperare — prețurile fixate prin ordinațiunile citate.

Daă cineva proviziunile requirite le folosește el, fără nici un drept, de toate fie și numai în parte, sau dacă le con-umă, ori le înstrăinează, dacă le nimicește sau peste tot dacă le detrage dela folosirea lor în interes public — acela, în sensul §-ului 2 din Art. de Lege IV. 1916 — poate fi pedepsit după ascultare de primul ofițier comitatens la o pedeapsă în bani care reprezintă prețul dupii al mărfii reținute sau nimice. După detragerea speșiei de procedură această sumă se va transpune în fondul de ajutorare pentru soldații invalizi.

În termen de 15 zile se poate spela la ministrul de Interne.

Fixarea sumei de despăgubire nu are nici o conexiune cu cea de punibilitate a persoanei, care a comis transgresiunea.

Această ordinațiune intră în vigoare în ziua în care va fi publicată.

Pentru Orfelinatul românesc dela Sibiu.

Transp. din n-rul 19 a »Gaz. 1695 c.

D-l Damitru Lupan sen.

proprietar, Brașov . . . . . 10 »

La olaltă . . . . . 1705 c.

Pentru soldații noștri.

Crăciunul și Boboteaza în Râșnov.

În ziua primă de Crăciun soldații garnizoanei din Râșnov au venit la biserică să aducă rugăciuni ferbente către Mântuitorul lumii. După terminarea serviciului divia toți soldații — 110 la număr — au fost invitați de d-l paroh Costi Proca a merge la casa dănsului. D-l paroh fiind pătruns și de esența de simțului caritativ, știind că sunt departe de căminul lor și nu pot gusta în această zi mare dulceața veseliei casnice, și-a grăbit să adune pe câteva momente dorul lor de casă.

Acasă la dănsul d-l paroh a împărțit fiecărui soldat câte un colac și vin. Pe lângă aceasta dându-le prilegiul a se hrăni și a sufletete-le-a dăruit și 40 es-mpiere din Cărtea soldatului. Jertfa adusă și deasădată de d-l paroh Costi Proca, ca primă iubitor săi răposat, se laudă de sine.

În zilele următoare a sărbătorilor Crăciunului d-l învățator Bartolomeu Tipetu văzând, că orfanii și nenorocii căzuți jertfa cumplitelor războaie reclamă tot mai mult ajutor din partea cetățenilor, a luat inițiativa, ca în ziua de Boboteaza după prânz să se arange în biserică o producțiune cu cântări pe lângă intrare benevolă. Dali proști localni a acceptat cu mare însuflețire ideea salutară.

D-l Inv. B. Tipetu cu mare stăruință a pregătit corul bisericesc pentru această serbare. Pentru reușita producțiunii și-au mai luat angajamentul d-l paroh Ioan Nan cu o dispozițiune, iar elevii George Stăniloiu et. VI și Irina Scurtu et. II. gimnazială dela gimnasiul din Brașov cu câte o declarațiune.

Publicul la oara fiesată s'a grăbit a se prezenta punctual, pentru a asculta învățăturile frumoase ale d-nilor proști și cântările îngeroși ale corului bisericesc. Tote lată să și contribuie după putință la alinarea suferințelor celor nenorociți.

Producțiunea a reușit pe deplin. La finea producțiunii d-l paroh C. Proca, mulțumindu-se d-l Inv. B. Tipetu pentru munca și s'aruița prestată, dând poporului ocaziunea, și în aceste timpuri grele, de a asculta multe lucruri frumoase. Îl roagă, ca și la alte ocaziuni să organizeze astfel de producțiuni folositoare, iar pe poporul îl îndeamnă a participa

totdeauna la astfel de intruniri, dela cari pe lângă aceea că se distrează se întore acasă cu învățături folositoare și sunt fericiți de a petrece timpul prin localuri publice cheltuindu și banii.

Venitul curat al acestei producțiunii este în sumă de 170 Coroane. Această sumă se distribuie ca ajutor în modul următor:

- 40 cor. Fiblaa crucii roșii din Râșnov.
- 20 » Ajutor celor orbi și cu picioarele amputate.
- 10 » Orfanilor rămași după D. Vintilă (Râșnov) căzut pe câmpul de luptă.
- 10 » Orfanilor lui Vasile Marcu din Râșnov căzut pe câmpul de luptă.
- 10 » La masa studenților dela gimn. din Brașov.
- 80 » Pentru orfeii așului ce se va înființa în Sibiu:

Total 170 coroane.

(Va urma.)

Zări din univers.

de Gav. Todica.

— Fine. —

Scrierea astrografică) cea mai vastă este a lui Flammarion: La planète Mars et ses conditions d'habitabilité. Este enciclopedia observațiilor martiene. Tomul I, apărut în 1892, cuprinde observațiile dela 1636 la 1890. Tomul II, apărut în 1909, cuprinde observațiile dela 1890 la 1900. Actualmente se prepară un al treilea, pentru 1900-1910. Scrierile enciclopedice de această natură nu sunt definitive decât pentru momentul apariției lor. Dacă nu am ști cu ce zel se cultivă astronomia în toate părțile globului, ne-am mira că un deceniu poate oferi material de câte-un volum drăvăn, de 600 pagini text și 500 figuri și hărți, resu-nând ansambul observațiilor din fiecare opoziție!

Autorul nu s'a mărginit exclusiv la nomenclatura și descrierea exactă a observațiilor de detaliu. A dat loc larg tuturor teoriilor, prin cari s'aprețele diferite au cerat să se interpreteze și să explice faptele observate. Această parte teoretică este cea mai atrăgătoare pentru cititorul, care nu e astronom de profesiune. Aici putem afla toate nuanțele de curgetare critică dela scepticismul conservator care nu vrea să vadă decât iluziuni în observațiile nouă, ce-l conturbă liniștea, până la entuziasmul imaginativ, care își croaște teoria înainte, fără considerație la fapte și observații.

Prin observațiile deceniului 1890-1900 par statorite următoarele fapte: 1° Pe planeta Marte se produc schimbări considerabile. Unele se datoresc variațiilor de anotimpuri. Altele par fără relație cu această cauză importantă.

2° Calotele albe din regiunile polare dispar mai repede și mai complet decât ghețurile polare de pe Pământ. Dispariția lor progresivă e însoțită de o zonă întunecată, ce ținește calota albă și emite lumii polarizată, ce caracterizează o materie lichidă. Cu alte cuvinte din topirea zăpezilor polare se deaovățește brăul înconjurător de apă.

3° Canalurile falmoase sunt semnalate de toți observatorii. Se constată frecvent și gemația (debutarea) lor. Dar la privința aceasta, mărturiile sunt discordante.

4° Pe emisfera întoarsă spre Soare abia se constată neguri analoge norilor noștri.

5° Atmosfera lui Marte e mult mai redusă decât a noastră. Cu toate rezultatele pozitive ale analizei spectrale, până în 1900 nu s'a putut constata prezența vaporilor de apă în atmosfera planetei.

Din toate explicațiile propuse în 1890-1900 nici una nu e complet satisfăcătoare. Multe schimbări de aspect sunt absolut neexplicabile, din cauza extensiunii și rapidității lor. Altele sunt controversate, atribundu-se ba iluminilor optice, ba interposiției atmosferelor martiene și terestre. Astfel gemația canalurilor și chiar canalurile. Unii consideră spațiile întunecate drept regiuni acoperite cu vegetație, întreținute de curenții de apă preveniți din topirea zăpezilor polare. Alții obiectează că temperatura nu ar permite peste tot topirea zăpezilor. Să nu uităm — zic ei — că Marte e mult mai departe de Soare decât Pământul. Apoi atmosfera lui e mai nelăsemnată decât a noastră. Două cauze, din cari temperatura solului martian e inferioară temperaturii de pe vârful Himalael . . .

Totuș, schimbările observate și fenomenele pronunțate de sezon, nu se împacă cu ipoteza, că Marte e o lume înghetată. Sugestiile unei vegetațiuni active și circulației de apă se împacă cu evidența absolută.

1) Dela Ares-Marte și grafiă-descriere. Ovrant format prin analogie cu Geo-grafiă.

Vom vedea cum placa fotografică și analiza spectrală au confirmat ultrior sugestiile aceste.

ȘTIRI.

— 9 Februarie n. 1916.

Distincții. Cu ordinul n. Coroane de fier cl. III. cu insigniile de războiu a fost distins căpitanul Ovidiu Pop de reg. 12 de honvezi. Cu crucea militară pentru merite cl. III. cu insigniile de războiu: căpitanul Mihail Popișt de reg. 2 de infanterie. Cu recunoștință prealată — Signum Laudis — locotenentul de glotași Dr. Sextil Pușcariu.

Un prinț german ușor rănit. Din Berlin se comunică: Prințul Oscar de Prusia, colonel în armata germană, a fost rănit ușor pe frontul ostic la cap și picior de o schijă de granată.

Contele Pejacsevici s-a reîntors din prisoarea franceză. Agenția telegrafică elvețiană comunică: Postul ministru erogat, contele Teodor Pejacsevici, care a fost eliberat din prisoarea franceză, a sosit la Berna plecând spre casă.

Germani și indigeni refugiați din Camerun. Din Madrid se anunță: 900 Germani și 14.000 indigeni din colonia germană Camerun a trecut pe teritoriul Guineei-spaniole unde au fost desarmați și internați.

Un ocar de Crăciun. Ni se scrie: Cu ocaziunea sfințelor sărbătorilor ale Nașterii Domnului, am luat parte la serviciul divin și noi ostași români aparținători la regimentul 313 staționați în frunțașă comună Satulung (Brașov). Serviciul divin a fost oficiat în mod demn de Domnul proști local, Victor Popea și Zenovie Popoviciu, iar răspunsurile liturgice le-au dat în crăciunătorii militari: Neamțu, Borlea, Popea, Crăciunescu, Tyrity, Sțelea, Favei și subscrisu', cu mare evlavie și precizie, spre bucuria și mângâierea atât a poporului din această comună, precum și a confracților ostași, cari au luat parte la acest serviciu solemn.

Pe fața tuturor vedeam bucuria ce întrădevar trebuie să simtă omul la o așa sărbătoare mare. Și nu e mare că biserica care până aci era aproape goală de când s'a început reșelul, cu această ocaziune a fost arhiplină.

După terminarea sf. liturghii, On. Domn preot Zenovie Popoviciu, a ținut ostașilor o călduroasă și pătrunzătoare vorbire, îndemându-i la fapte bune, vârtuți și mai presus de toate, la iubirea patriei, cu deosebire în aceste timpuri grele.

»Neputându-vă primi pe toți la această sărbătoare mare, ne-am hotărât să vă dăm ca dar pe pomul de Crăciun 20 coroane și să le folosim cum cugetați mai bine ne-a și bravul preot și cu aceasta a dat subscrisului suma de sum, pe care la conștelegere cu toții o am distribuit.

Nu pot trece cu vederea ocaziunea — deși cam târziu — de a mulțumi în numele tuturor ostașilor români, pentru acest dar de Crăciun, în prima linie domnilor proști local, precum și bravul popor român din această comună rugându-i totodată să fie și pe mai departe tot așa de buni creștini și tot cu aceeași iubire față de toți, cu care s'au arătat față de răngălații ostași cu această ocaziune. Provedința divină să le răspândească în belșug pentru acest frumos dar, în fața deol, că cel bun vă vor urma, iar fapta d-voastră va fi scrisă cu litere de aur în cartea vieții și de bun augur.

Vasile D. Iliș
Învățător

Omnia-Chino. Program pentru Mercuri și Joi în 9 și 10 Februarie 1916: »Enigma dela Sassenheim» dramă criminală în 5 acte; în primul rol: Friedrich Zelnick, »Mireasa prinților poște» comedie. »Contrabandistii» farasă. »Alergarea cu piedecă» după natură.

Pentru reprezentarea aceasta, bilete de abonamente, mai departe cele de studenți și militari la docul I și II, afară de cele permanente nu sunt valabile.

În pregătire: Sâmbătă și Duminecă în 12 și 13 Februarie: Mantă de carom, în primul rol Marla Cormi.

—x—

Apollo-Bio. Program pentru Mercuri și Joi: Serată Henry Porten. »Sărutul anticatolic» mare dramă socială în 3 acte cu apreciați Henry Porten. — Cele mai nouă actualități de pe câmpul de luptă. — Vederi dela Iarnă din Svedia. — Cununia lui Albert (Umor). — Un copil de pe stradă (dramă emoționantă în 3 acte).

reprețiar:

Tip. A. Muresianu: Branice & Comp.
Redactor responsabil: Ioan Lacaș